

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 1014
Tarih: 09.07.2010

15641

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Sayın Beşir ATALAY tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 99. maddesi gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Sebahat TUNCEL
İstanbul Milletvekili

Türkiye'de 1980 sonrası gözaltında kayıplar artarak, özellikle 1994 yılında çatışma ortamında en yüksek rakama ulaşmıştır. OHAL döneminde gözaltı kayıpları yüzlerce kişiyle ifade edilir hale gelmiştir. Bu göz altında kayıplara karşı ailelerinin tepkileri sonucu 275 hafta her Cumartesi eylem yaparak "Cumartesi Anneleri" olarak tüm baskılara rağmen devam etmektedir. Kayıp yakınları ellerinde çocukları, kardeşleri ya da yakınlarının fotoğraflarıyla devletin dikkatini bu konuya çekmeye çalışmaktadır.

Bütün dünyada en büyük insan hakları ihlali olarak bilinen "gözaltında kayıp" kişinin güvenlik kuvvetlerince gözaltına alındıktan sonra bir daha kendisinden haber alınmaması, güvenlik kuvvetlerince yakalandığı ya da tutuklandığı halde, devletin bunu kabul etmemesi anlamına gelmektedir, bir başka deyişle kişinin zorla kaybedilmesidir. İlk kayıplardan Hayrettin Eren 21 Kasım 1980 tarihinde İstanbul'da güvenlik güçleri tarafından gözaltına alındıktan sonra kendisinden haber alınamamıştır. Ailesi resmi kurumlara başvurursa da yanıt alamamıştır. 1980-1990 yılları arasında İstanbul, Ankara, Bingöl, Siirt, Kars, Siverek ve Hakkari'de 12 kişinin daha gözaltında kaybolmuştur. Göz altında bu kayıplar 1990 yılında OHAL bölgesinde olmak üzere artış göstermiştir. Bugün İnsan Hakları Derneği'ne yapılan başvurulara göre toplam 534 gözaltında kayıp kişi bulunmaktadır. Bu kayıplardan neredeyse yarısına dek gelen 229 kişi 1994 yılında gerçekleşmiştir. 1995 yılında da 121 kişi gözaltında kaybolmuştur. 1994 ve 1995 yıllarında gözaltında kayıplardaki artış ciddi boyutlara ulaşmıştır. 27 Mayıs 1995 yılında başlayan Cumartesi Anneleri'nin İstanbul Galatasaray Lisesi önünde basın açıklaması yapmaları bu konuda bazı gelişmelerin yaşanmasını sağlamıştır. Bu mücadeleler sonucu 21 Mart 1995 tarihinde İstanbul'da kaybolan Hasan Ocak bulunmuştur. Ancak Hasan Ocak'ın bedeni 55 gün sonra iskenceyle öldürülmüş olarak kimsesizler mezarlığında bulunabilmiştir. Hasan Ocak'ın aranmasında, güvenlik güçlerinin tamamen ilgisiz kalması, cesedi bulunduğu devlet tarafından adli tıpta otopsinin yapılmaması ne yazık ki devleti pek çok gözaltında kayıp vakasında olduğu gibi büyük bir insanlık suçunun yükü altında bırakmıştır. Yine Kenan Bilgin 1994 yılında Ankara'da, 64 yaşındaki Nazım Gülmez Tunceli'de gözaltında kaybolan kişilerden sadece birkaçıdır. Halen 18 yıldır, 20

yıldır kayıp olan kişilerin aileleri, insan hakları kurumlarıyla birlikte mücadele etmeye devam etmektedir.

Birleşmiş Milletler'in (BM) zorla kaybedilmeleri yasaklayan ve ailelerinin kaybedilenle ilgili gerçeği öğrenmesine imkan veren Kayıplar Sözleşmesi yaklaşık üç buçuk yıldır imzaya açık olmasına rağmen Türkiye hâlâ sözleşmeyi imzalamamıştır. En son 83 ülke imzaladığı bu sözleşme, gözaltında kayıpların engellenmesi ve tedbirlerin alınmasında önemli bir adım olarak görülmektedir. Türkiye'nin insan hakları karnesinde büyük bir utanç olarak duran gözaltında kayıp vakalarının bir an önce faillerinin bulunarak aydınlatılması ve önlemlerin alınması gerekmektedir.

1. Gözaltında kayıpların bulunması, soruşturmalarının yapılması ve sorumlu kişilerin yargılanmasının yapılması ve bu süreçlerin hızlandırılması için somut bir girişimde bulunacak mısınız?
2. Kurumunuza, İnsan Hakları Komisyonuna ve ilgili diğer kurumlara gelen kaç gözaltında kayıp vakası vardır? Bugüne kadar bu başvurularla ilgili ne gibi işlemler yapılmıştır?
3. Türkiye, BM Kayıplar Sözleşmesi'ni imzalayacak mıdır? İmzalamayı düşünmüyorsa bunun gerekçesi nedir?